

Personalhistorisk Tidsskrift 2002:2

Samfundet for dansk genealogi og Personalhistorie

Slægtsforskning i radio, tv og på Internettet

Af Christian Larsen

Danmarks Radio og Landsarkivet for Sjælland er samarbejdspartnere i et større projekt om slægtsforskning, der bl.a. omfatter tv-udsendelser, hvor også Samfundets to tidligere formænd medvirker. Udsendelserne bringes mandage på DR2 kl. 16.30 i ugerne 42-47 og genudsendes på DR1 den følgende søndag formiddag.

Der har været en kraftigt stigende interesse for slægtsforskning i Danmark. Stadig flere og flere vil vide mere om deres slægt og dens historie. Men hvordan kommer man i gang? Det kan man få svar på, når DR her i efteråret sender en række radio- og fjernsynsudsendelser om slægtsforskning. På sporet af slægten, som er resultatet af et frugtbart samarbejde mellem DR og Landsarkivet for Sjælland, tager udgangspunkt i ti »almindelige« mennesker (fra fem familier). Ingen havde prøvet at slægtsforske før, og de var således alle novicer og ukendte med både arkiver og skriftlæsning, men fælles for dem alle var konkrete udgangsplysninger og et vist mål af gåpåmod.

Projektet begyndte så småt i efteråret 2001, da Peter Sten fra DR-Regionalen i Næstved, og Charlotte S.H. Jensen, Landsarkivet for Sjælland, besluttede at samarbejde om et slægtsforskningsprojekt bestående af et antal radioudsendelser – og måske en hjemmeside. Projektet voksede dog, og DR-Undervisning blev koblet på. Der skulle produceres et antal udsendelser om de udvalgte familiers oplevelser i kommodeskuffer, hos ældre familiemedlemmer, på lokalarkiver og landsarkiver. Det oprindelige projekt, radioudsendelserne, afvikles stadig, men i tilknytning hertil sendes også et mindre antal spørgeprogrammer. Landsarkivet for Sjælland og DR-Multimedie har udarbejdet et arbejdshæfte på ca. 90 sider, og hjemmesiden er vokset til et omfang på ca. 130 sider med masser af illustrationer og spændende faciliteter.

De fem familier blev fundet gennem efterlysninger i DR-Regionalen. Knap havde efterlysningerne været bragt, før det væltede ind på stationen i Næstved med både mails og breve. Næsten 300 personer ønskede at deltage i udsendelserne, og arbejdet med at udvælge de få, der slap igennem nåleøjet, var ikke let, beretter Mogens Svane, DR-Undervis-

ning. Flere havde allerede i den første henvendelse givet relativt lange begrundelser for, hvorfor de ønskede at deltage, og hvad de håbede at finde. Mange gav også udtryk for, at de faktisk længe havde overvejet at begynde på slægtsforskningen, men at opfordringen til at melde sig til projektet havde givet det sidste skub.

En række personer blev udvalgt til at modtage et supplerende skema, og på baggrund af oplysningerne her indkaldtes ca. 20 til samtale, inden de 10 personer blev valgt. Der var flere forskellige kriterier, der tilsammen bidrog til udvælgelserne, fortæller Mogens Svane. Det skulle være personer, som kunne fungere i de respektive medier, og de skulle have tid til at gennemføre undersøgelserne henover forår og sommer. Den gruppe, man lærer at kende i udsendelserne, består således af 10 personer i alderen 13 til 70 år, og de fleste er kvinder. Den 43-årige slagteriarbejder Ole Jørgensen, der forsker sammen med sin datter Louise på 13 år, er eneste hane i kurven.

Ingen af de udvalgte havde som nævnt for alvor prøvet at slægtsforske før, og kun én familie havde snuset en smule til gotisk skrift og været på et lokalhistorisk arkiv. Det var med andre ord helt »grønne« slægtsforskere, som for første gang skulle stifte bekendtskab med arkiver, skriftlæsning og »gamle dokumenter« – og så med både tv- og radiofolk i hælene. Personerne vil også optræde på den tilhørende hjemmeside og i teksthæftet. Gennem deres citater om, hvordan det f.eks. har været at skulle læse gotisk skrift, at komme på arkiver osv., kan kommende slægtsforskere få et indtryk af, hvordan netop situationen som »ny« opleves. Hvor er faldgruberne? Er det svært? – og bliver man bidt af det? Til det sidste kan de fem familier vist roligt sige ja!

Det er personer, der har slægt i Syd- og Vestsjælland, i Sverige, på Lolland, i Himmerland og i USA. Man kommer også langt omkring rent socialt: møllere, velstående bønder, husfolk og omløbende glarmestre, der ender i Stokhuset i København – mere skal ikke røbes her. I programmerne er der lagt stor vægt på det visuelle, siger Mogens Svane, og derfor anvendes arkivalierne og deres oplysninger som springbræt til udflugter og oplevelser i de egne, hvor slægten har levet og virket. Man følger således en familie, når de drager ud for at finde oldefars hus, eller de besøger kirken, hvor forfædrene er døbt. For DR-Undervisning og de øvrige involverede har det været vigtigt at vise, at slægtsforskning ikke »kun« handler om at finde frem til en masse navne, datoer og steder. Slægtsforskning er også at anvende kilder, der kan sætte mere »kød« på anerne, deres samtid og deres liv.

Disse pointer vil fremgå af de udvalgte familiers forskning, men også gennem interviews med forskellige specialister. Blandt de personer, der

også vil optræde i udsendelserne, er Samfundets to tidligere formænd Finn Andersen og Hans H. Worsøe, der begge med deres udsagn har bidraget til at skabe et godt og instruktivt indtryk af, hvad slægtsforskning er. Hans H. Worsøe har desuden skrevet forordet til det tidligere omtalte arbejdshæfte.

På hjemmesiden: www.paasporet.afslægten.dk kan nye – og også mere garvede – slægtsforskere få hjælp, hvis man støder ind i aner, der er vanskelige at finde oplysninger om trods en stor arbejdsindsats. Det kan f.eks. være adopterede børn, hvor man får at vide, hvor og hvordan man skal søge, og at der er en tilgængelighedsfrist på 80 år. Andre emner på hjemmesiden er præsentation af de vigtigste kilder og af arkivvæsenet, læsning af gotisk skrift, og endelig er der mulighed for at downloade anetavler, sognekort m.m. Der er tale om en overskuelig, informativ og udbytterig hjemmeside for nye slægtsforskere, men de garvede vil utvivlsomt også kunne hente inspiration her – samt i programrækken og arbejdshæftet.